

Tutsak Şiirler
(Tatar Şairi Musa Celil'in
Moabit Defterleri Şiirleri)

Yazar
Alsu Kamaliev

ISBN: 978-605-2233-51-1

1. Baskı
Haziran, 2019 / Ankara
200 Adet

Grafiker®
Yayınları
Yayın No: 316
Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

Grafiker®
Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
1. Cadde 1396. Sokak No: 6
06520 (Oğuzlar Mahallesi)
Balgat-ANKARA
Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx
Faks : 0 312. 284 37 27
E-mail : grafikergrafiker.com.tr
Web : grafikergrafiker.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ	9
Musa Celil Kimdir?.....	10
Eserleri.....	16
Hakkında.....	17
TUTSAK ŞİİRLER	19
1. Kız Türküüsü.....	19
2. Mektup.....	21
3. Affet Vatanım!.....	23
4. Mendil.....	26
5. Özgürlük.....	27
6. Keşke Olsa idi Özgürlük.....	28
7. Orman.....	30
8. Kırmızı Papatya.....	32
9. Bülbiül ve Çeşme.....	34
10. Kuşçuk.....	40
11. *** Geçmişte yaşanan.....	42
12. Takıntılı Düşünceler.....	43
13. Birahannede.....	44
14. Şair.....	48
15. Ayrılık.....	50
16. İlaç.....	51
17. Kılıç.....	52
18. Kapı Önünde.....	54
19. Köle.....	56
20. Hatice.....	57
21. Nezleli Âşık.....	60
22. Kurtlar.....	62

23. <i>Bir Kıza</i>	65
24. <i>Bahçroan</i>	66
25. <i>Aşk ve İnek</i>	68
26. <i>Nazlı Sevgili</i>	70
27. <i>Son Şarkı</i>	71
28. <i>Mahkûm</i>	72
29. <i>Hapishanede Rüya</i>	73
30. <i>Sen Unutursun</i>	74
31. <i>Hapishane Bekçisi</i>	75
32. <i>Tahtakurusu</i>	77
33. <i>Hüküm Öncesi</i>	78
34. <i>Sevgilime</i>	80
35. <i>Gül Mezarı</i>	81
36. <i>Saat</i>	83
37. <i>Sevgilim</i>	85
38. <i>Bela</i>	88
39. <i>Ana Bayramı</i>	89
40. <i>Yiğit Yolu</i>	93
41. <i>Sağlamlaşan Gençlik</i>	95
42. <i>Yollar</i>	96
43. <i>Gömlek</i>	98
44. <i>Böğürtlen</i>	101
45. <i>Tuzlu Balık</i>	102
46. <i>Son Öfke</i>	103
47. <i>Savaştan Sonra</i>	105
48. <i>Çavuş</i>	107
49. <i>Bahar İmecesini</i>	109
50. <i>İnşaatçı</i>	111
51. <i>Dvina'ya</i>	113
52. <i>Genç Anne</i>	115
53. <i>Son Hatıra</i>	117
54. <i>Bacaksız</i>	118
55. <i>Vahşet</i>	120
56. <i>Hastalık Sonrası</i>	124
57. <i>Sevinci Karşılıyıp</i>	125

58. Pire.....	126
59. *** "Yurda Girince Yogan".....	128
60. Avutmak.....	128
61. Dosta.....	130
62. Ölüme.....	132
63. Dağ Nehri.....	134
64. Boran.....	137
65. İyileşme.....	140
66. Şair İkrâmı.....	141
67. Komşular.....	142
68. Oluyor Bazen.....	145
69. Taş Çuval.....	146
70. Cellada.....	148
71. Çiçekler.....	149
72. Yiğit Gücü.....	151
73. İnanma.....	152
74. Anafor.....	153
75. Şarkılarım.....	155
76. İkiyüzlü Dosta.....	156
77. Kız Dileği.....	157
78. Hayal.....	158
79. Fragmanlar.....	160
*** İmrendirme, gençlik, kızın ile.....	160
*** Mesut gelir, bizi kurtarır.....	160
80. Aşk.....	161
81. Hediyem.....	162
82. Dört Göl.....	163
83. Balıkçılar.....	165
84. Yaralar.....	167
85. Kar Kızı.....	169
86. Tabut.....	172
87. Bir Öğüt.....	173
88. Meşe.....	175
89. Çocuk Uykusu.....	176
90. Esrarengiz Yumak.....	178

91. <i>Alman Yurdunda</i>	180
92. <i>Yiğitlik Hakkında</i>	181
93. <i>Yılbaşı Dilekleri</i>	183
94. *** <i>Ahmet Simay'a</i>	185
DEĞERLENDİRME	187
KAYNAKLAR	193
EKLER	195

ÖN SÖZ

Yakın dönem Tatar edebiyatının en yetenekli isimlerinden birisi, hiç şüphesiz Musa Celil'dir. İlk şiiri henüz 9 yaşındayken gazetelerde yayınlanan şairin 38 yıllık kısa yaşamı 1944'te giyotin altında son bulduğunda o, çok sayıda edebî esere imza atmış bulunmaktaydı.

Biraz daha uzun ve özgür ortamlarda yaşasaydı daha pek çok önemli eser ortaya koyacağı aşikâr olan Musa Celil'in en önemli eserleri, hiç şüphesiz Moabit defterlerindeki şiirleridir. Alman cezaevlerinde tutuklu bulunduğu günlerde çok zor şartlar altında kaleme aldığı ve korumaya çalıştığı bu şiirler, ölümünden bir süre sonra onları emanet alan kişilerin duyarlı davranışları sonucu şairin yaşadığı ve korumak için canını verdiği topraklara ulaşabilmiştir.

Stalin döneminde, bir süre kendi vatanında hain ilan edilen Musa Celil'in ancak bu dönem bittikten sonra hakkı teslim edilmiş ve şair ulusal kahraman muamelesi görmeye başlamıştır. Bugün, heykelleri dikilmiş ve eserleri bestelenerek tiyatro sahnelerinde söylenir hale gelmiştir.

Musa Celil'in hayatının en zor günlerinde kaleme aldığı Moabit defterlerindeki şiirleri kendi ülkesinde olduğu gibi, dünyada da oldukça ilgi görmüş, şiirlerin birçok dile çevirisi yapılmıştır. Bu şiirler hakikaten sanat gücü ve edebî değeri yüksek eserlerdir.

Bu çalışmada, Musa Celil'in Moabit defterlerinin ikisinde bulunan toplam 94 şiiri Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi metinler bir arada olmak üzere okuyucuların istifadesine sunulmuştur. Ayrıca, varlığı bilinen ama bir türlü ortaya çıkarılamayan üçüncü Moabit defterinden de bir şiire yer verilmiştir.

Musa Celil, İkinci Dünya Savaşı'nda çok genç yaşta Nazi giyotini ile idam edilmiş çağdaş Tatar Türk şairidir. Moabit defterleri, onun Almanlara esir düştüğü dönemde hapisanede iken yazdığı şiirlerin bir araya toplanmış halidir. Vasiyetini yerine getiren arkadaşları bu defterleri muhafaza etmişler ve bir şekilde hapisane dışına ulaştırmışlardır.

Bu çalışmada, Musa Celil'in şiirlerini Tatar Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktararak okuyucuyla buluşturmak amaçlanmıştır. Bu yapılırken her şiir için değerlendirmeler ve açıklamalar yapılmıştır. Bu değerlendirmeleri yaparken mümkün olduğu kadar bilimsel olunmaya çalışılmış ama "kitabilikten" de uzak kalınması hedeflenmiştir. Şiirin hissettirdiği duygu ve kavramlar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu çalışmanın bize göre en önemli tarafı, Moabit defterlerinde bulunan bu şiirler üzerinde yapılmış olan metin çalışmasıdır. Her şiirin arkasına ilave ettiğimiz bu kısımlarda; şiirin özelliğine göre, hiçbir kalıba ve şablona bağlı kalmaksızın sadece şiirin kendi özelliği merkeze alınarak tahlil çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmada, şiirlerde en çok dikkati çeken hususlar ön plana çıkarılarak sadece küçük işaretlerle içine dalmayı denediğimiz denizin derinliği gösterilmeye çalışılmıştır. Buradaki şiirlerin büyük bir kısmının başlı başına müstakil çalışmaları gerektirecek hacim ve zenginlikte olduğuna okuyan da kanaat getirecektir.

Bu çalışmanın, çok kısa bir ömre çok değerli eserler sığdırabilmiş bu müthiş yeteneği, Türk edebiyatına kazandıracağı ve okuyucu ile biraz daha yakından tanıştıracacağı, şiirlerinin Türkiye'de de besteleyenerek türkülere, şarkılara dönüşmesi hususunda faydalı olacağını umuyoruz.

Çalışmanın elinize ulaşmasında emeği geçen herkese, dedesi Musa Celil ile aynı cephelerde savaşmış bir Tatar Türkü ve akademisyeni olarak sonsuz teşekkür ederim.

Alsu Kamaliev